

Vrijplaatsen (ruimtes voor het vrije gesprek) ontwikkelen zich. De Vrijbrieven die deze ontwikkeling volgbaar maken roepen nieuwe vragen op. Bijvoorbeeld: “Nu ik snel je teksten heb gescand begrijp ik nog niet goed hoe je de brug slaat tussen dit nieuwe denken en de traditioneel georganiseerde organisaties (zoals waar ik werk dus).” En: “Kunnen jullie eens uitleggen hoe jullie met Vrijplaatsen cultuurverandering in organisaties ondersteunen?” En ook: “Hebben Vrijplaatsen iets met anarchisme te maken?” Mooie vragen! Daarom nu een Vrijbrief over de brug over de kloof tussen traditioneel organiseren en Vrijplaatsen. En over cultuurverandering dus.

Bruggen

We kunnen veel leren van oudere, traditionele culturen. Bijvoorbeeld over initiatieriten waarmee de overgang gemarkeerd wordt van een gevormde identiteit (bijv. kind naar een nieuwe, nog ongevormde identiteit (bijv. vruchtbare man of vrouw). Initiatieriten ondersteunen het bewustzijn dat identiteiten niet levenslang vast liggen. Ze nodigen uit om de overgangen tussen identiteiten, die fysiek en mentaal zwaar kunnen zijn, te erkennen, te waarderen en gezamenlijk te vieren. Cultuurverandering is verandering van identiteit op het niveau van de gemeenschap, de organisatie. Het streven naar cultuurverandering veronderstelt bewustzijn van de identiteiten die je zoal kunt doorlopen. En bewustzijn van de pijnlijkheid van overgangen. En vertrouwen in de eigen kracht van degene die verandert om de verandering te kunnen doorstaan.

Deze stellingname past maar moeizaam naast het gevestigde denken in organisaties over identiteit. In organisaties hebben we liever dat identiteit vastligt, bijvoorbeeld in (persoons) kenmerken, competenties of in normen en waarden. Het zou immers zoveel makkelijker zijn als identiteiten, eenmaal ontwikkeld, niet meer veranderen. Als iemand die eenmaal geschikt is bevonden voor een functie, eeuwig geschikt zou blijven. Als iemand die eenmaal gemotiveerd was, altijd gemotiveerd zou zijn. Als een kernwaarde, eenmaal bepaald, betekenisvol zou blijven. Dit verlangen naar vastigheid is sterker als het om de identiteit van een ander gaat. Wijzelf veranderen immers wel, maar stiekem, privé, begeleid door een coach. Wie een nieuwe identiteit naar buiten brengt, wordt in organisaties niet altijd gewaardeerd of verwelkomd. “Wat doe je anders, zeker een training gehad?”, is meestal niet aardig bedoeld.

We staan, maatschappelijk gezien, nog maar aan het begin van een nieuw, gedeeld begrip van de ontwikkelingen die we kunnen doormaken in het moderne leven. We hebben maar weinig idee van de opeenvolging van inzichten, motivatiebronnen en identiteiten waar we ons – al ontwikkeld – mee kunnen identificeren. Ook ons beeld van de ontwikkeling die een organisatie(cultuur) doormaakt en de rollen die we daar allen in spelen, is nog in ontwikkeling. In Vrijplaatsen – of die nu binnen organisaties georganiseerd worden of daarbuiten – worden veranderende identiteiten (zowel individueel als op het niveau van gemeenschappen en organisaties) zichtbaar, bespreekbaar, en uitwisselbaar. Vrijplaatsen zijn een plek om gezamenlijk ontzag te hebben voor de kracht van deze transitie. Misschien wel een plek voor initiatie... -JH

Anarchisme?

“Anarchisten maken nog meer regels en zijn nog dogmatischer dan de ‘gewone’ samenleving”, Floris Koot, 8 maart 2005

“Om leven in de brouwerij te brengen kunnen we wel een Vrijplaats Onrustkwekerij, een Vrijplaats Smederij van Snode Plannen” gebruiken!” Jaap Peters, 17 maart 2005

“Waarom organiseren we ook al weer Vrijplaatsen? Om bewustzijn van de ongeregelde sturing te propageren, te onderzoeken en te benutten.”
Julien Haffmans, Lonke Alsema en Floor Basten, 31 maart 2005

Agenda

- Het project ‘**Everyone’s a Citizen Baby**’ zoekt juristen die mee willen schrijven aan een alternatieve EU-grondwet op basis van directe democratie-principes. Doel: publicatie in Nederland en Frankrijk voorafgaand aan het referendum. 19 april gaan ze van start. Info: Filia den Hollander, fkdh@xs4all.nl
- Interesse voor een **Vrijplaats voor Directeuren**? Sluit je aan bij drie andere directeuren die hun interesse kenbaar hebben gemaakt (uiteenlopende sectoren): haffmans@xs4all.nl